

Pobl Vreizh

4^L

GENVEUR 1981 - NIV. 129

Breizh o vanifestiñ, Breizh o sevel he fenn

HARPIT POBL VREIZH

KRP 2746-79 ROAZON
CCP RENNES

6^e listennad

E. Pianezza, L'Etang-la-Ville (78) .	20,00
Y. Croguennec, Plouneour-Menez .	20,00
A. Hascoet, Lokorn .	20,00
F. Le Bleiz, Croisy-sur-Andelle (76)	20,00
P. An Digerc'her, Plouc'ha .	10,00
M. Lescop,	
Mareil-sur-Mauldre (78) .	60,00
F. Jestin, Kemper .	60,00
Gab Merel, Naoned .	60,00
Kreisenn sewenadurel vreizheg,	
St Maloù .	10,00
J.C. Chapron, St Maloù .	40,00
X. Morvan, St Kast .	40,00
P. Person, Brest .	10,00
J.C. Renavot, Brest .	30,00
P. Le Men, Sizun .	10,00
M. Sicault, Angers (49) .	30,00
J.C. Le Ruyet, An Arzh .	10,00
J.P. Delisle, Nanterre (92) .	20,00
P. Laurent, Brest .	10,00
J. Menguy, Plouc'ha .	20,00
J.P. Quémener, Herbignac .	20,00
J. Lagadec, Roazhñ .	20,00
	550,00
Diwar al listennadoù all .	1950,00
War-un-dro .	2500,00

2500 a lurioù newez ho peus kasset da b/POBL VREIZH en ur ober c'hwec'h mis, lennerion ha komanantierion ger. Trugarez vras ewid ho profadennoù : n'eus Rotschild ebed, n'eus emir ebed eus broioù an aour du, n'eus ahanoc'h nemed tud vad, tud onest, tud bihanig o stal ; ha memestra ho pez soñj da gass ur bilhed 10 lur, pe zaou, pe dri, pe ouzhpenn, da harpañ POBL VREIZH. Trugarez deoc'h, hag anaoudegezh vad.

Piw oc'h, madoberourion POBL VREIZH ? Er mis-mañ ez oc'h 21, pe, kentoc'h, 20 den hag ur gevredigezh. An heni a zo e karg eus POBL VREIZH n' anavez nemed 6 den war an 20-se : ur familh vras eo mignoned POBL VREIZH, ma n'en em anavez ket enni an oll a zo ouzh henn ober.

Dalc'hit eta da harpañ ho kelaouenn POBL VREIZH. A-drugarez d'ho komanantoù ha d'ho profadennoù eo e talc'h POBL VREIZH da zont er-maes : bennozh deoc'h oll, lennerion ha komanantierion ger.

N'eo ket sur o do e-leizh a dud ur c'heuz bras o weled ar bloaz 1980 o vont hebiou. N'eo ket bet ur bloawezh gwall vad ewid ar Vretoned. Bloawezh an dilabour o vont war washaad, bloawezh an Ankoù o tostaad douzh Plogoñv, bloawezh ar geraoues o vont war an traou, sed ase, siwazh ar blas c'hwerc'h a gom gant ar bloaz kozh.

Aet 'vo d'an traoñ pa'n em gavo an niverenn-mañ eus POBL VREIZH en ho kerz.

Peuc'h da Anaon ar Vretoned marw e 1980 goude bezañ labouret ha stourmet ewid o c'henvrois hag o bro. Mallozh ruz d'ar re o do gwraet droug da ene ha da gorf Breizh.

Ha setu ni e deroù ur bloawezh newez. Petra 'vo eus 1981 ? Daoust ha bloawezh COLUCHE e vo ? Rag en em gavet eo an Aotrou COLUCCI, leshanwet COLUCHE...

Sur ez eus un dra bennag nad a ket mad en-dro e-diabarzh ar sañset demokratelezh c'hall. Rag, beb tro ma vez ur votadeg aboues war wel — hag an heni savet ewid dilenn ur President newez eus ar Republik C'hall zo unan a-boues —, e vez gwelet ur bern tud o klask mont war ar renk. Tregont, daou-ugent emaint a-benn bremañ. Tud, lod anezo, o tougen war o hanw ur froud-mennosioù, froudou-mennosioù n'o devez ket tro d'en em ledañ, d'en em ziskouez, d'en em gennig ahendall, gant ar prenn a zo war ar sistem a vez gwraet « demokratelezh c'hall » anezañ. En ur ober seizh vloaz, en deus Giscard, gant kalz a ampartis, a efedusted hag a nerzh, mouget kement mouezh a c'hellje rebech dezañ e bilbouserezh hag e zispris 'wid al labourerien hag ar pobloù a zo oc'h ober ar Frañs. N'emaomp ket kén en un demokratelezh, en un diktatorelezh « vlod » ne lavaran ket... Klask zo hardizh war an tele : epad seizh vloaz n'eo bet gwelet ha klewet nemed ar memes re dalc'hmad, re « bandenn ar pewart ». Abaoe fin 1977, m'eo bet savet war FR3 (« Leurenn-brezeg libr ») an abadenn nemeti gouestlet d'an UDB ha ganti, eo bet mouget mouezh an UDB hi iwe, ur vouezh memestra n'eo ket unan raouliet pa gomz en hanw pobl Vreizh, pa c'hell ar strollad-se tapoud betek 12%, ha memes ouzhpenn 20% e botadegoù zo...

Setu lañset bremañ krogad ar Presidañsialled. Ul lesenn diwar a-grenn zo, o rediañ kement danvez-presidant da gavoud en araog sinatur 500 a bennoù bras (maered, kusulierien jeneral, kannaded pe senatourion), a-benn gelloud mont war ar renk. Hag e tleer dastum ar 500 sinatur-se war 30 departamant d'an nebeutañ, heb ma vefe ouzhpenn 60 anezo er memes departamant. Plañsonet mad eo bet ar gordenn a servijo da grougañ ar paourkaezh inossant na zeuio ket a-benn da lakaad 500 a bennoù bras da sinañ war e hanw. Ur mewel mad, ha sentus

douzh ar gouarnamant, eo bet ar Parlamant : e-gis-se e chomo paotred bandenn ar pewart braw kenetreso ; red eo bezañ sirius, ke'a. Re an tu kleiz gall hag all o deus mesket o mouezhioù gant kanfarded Giscard ha Barre ewid lakaad al lesenn diremed-se da dremen. Gwazh-a-se ma vez bresset un tammig ouzhpenn an demokratelezh hag ar frankis.

Sede ne vefe eta nemed kandidated sirius.

Ha setu COLUCHE o'n em gavoud !

Gant ar vezh Gant ar vezh, eme ar gasetenn sirius meurbed Le Monde, o roiñ, d'an 20 a vis Du, ar gomz d'he lennerion hag oc'h embann kement-mañ : « Komz a ra ar Frañs evel Coluche », pe c'hoazh « gant ar berzh gwraet gant Coluche, ema Céline o tont en-dro ». Ewid pezh a sell Coluche, e tiskleir-eñv fraezh : « Felloud a ra din mont betek penn ha strewiñ kaoc'h e peb lec'h » (brezhoneg gant POBL VREIZH).

Ur vezh gweled Coluche o vont war ar renk ? Tamm ebed. Pas muioc'h eged gweled reoù all, na fell ket dezo gweled n'eo Coluche nemed farwell Giscard. Embann a ra ar furlukin a vouezh uhel ar pezh a vez ar roue oc'h ober e kuzh. Piw en deus disorñjet an abadenn ma vese gwelet ar President a vriata a greis kalon e « ganderw » Bokassa, ur c'henderw hag a lakae lazhañ goude-se, diwar ur froudenn sod, meur a zeg krennard du en e rouantelezh truezus.

Daou vloaz so, ne c'helle mont war ar renk ewid ar votadeg savet ewid Kusul an Europ nemed a rae a oa prest da lakaad ur pris uhel. Ar wech-mañ, gant ar 500 sinatur hag an 30 departamant, ez eo mouget adarre mouezh pobloù sujed ar Vro C'hwec'hkogn : tud ar Guadeloup, ar Martinik, ar Reunion, tud Breizh, Euskadi, Oksitania, Enesenn-Gors n'hellint roiñ da c'hoùd ez eus anezo evel pobloù gwasket, c'hoant dezo torriñ o hualoù. Lesenn ur c'hoari falset eo heni ar Presidañsialled. Ema Giscard ar roue anezañ, Coluche ar farwell, hag ema re an tu kleiz gall o sklêrijennañ al leurenn. Arabad da bobl Vreizh bezañ doganet ur wech ouzhpenn.

Ma ! Bloawezh mad, memes mod, d'an oll Vretoned, hag ar foerell da Giscard ha d'e re, ar foerell iwe da re an tu kleiz gall o deus sikouret da vinellañ ahanomp.

POBL VREIZH

Komanantit d'ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn

Pobl Vreizh (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREST-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

a gass e gomanant
Boutin : 40 L (1)
Skoaz : 60 L pe ouzhpenn (1)
Estrenvro : 60 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant
dre chekenn-bost (1)
dre vandat-lizher (1)
dre chekenn-vank (1)
CCP RENNES 2746-79

Ur barr-korc'houes o tremen

Ahanta, kamaraded ! Krog eo **Georges** da gabaliñ. Deuet eo d'ober e damm tro da Vreizh. Buan ha buan, heb chom da dartañ, ha gant ur c'harr-nij mar plij, feurmet digant « Air-Affaires ». Arabad eo chom da ruzañ anezi pe chom da louediñ pa vezer o klask mouezhioù. Er bloawezh 1978 dija, e oa bet re verr e amzer, a-herwez, da vont beteg Naoned.

En dro-mañ, e oa en Lannuon an heni e oa, holen kras en e reor. Pa oa ar vilitanted hag ar journalisted o c'hortos anezañ dindan ar glaw war doull dor ar C.N.E.T., e oa skarzhet kuit mestr bras ar P.C.F. heb goùd doare da den. Prientet oa bet ar weladenn gant rener ar C.N.E.T. ha toud e stal. Na oa ket chomet **Georges** da dañva ar sistr newez gante, ha c'hoazh oa bet laket ur c'hog gall war ar varikenn. Aet oa kuit pelloc'h, dre guzh, evel ur c'hoz dindan an douar, o leuskel ar re all o fri gante war ar gloued. N'eo nemed un eur bennaked goude e oa bet klewet e oa Penn ar P.C.F. o reiñ un interview da « Radio R.T.L. ». Kalz pouessus-soc'h 'vez kaoseal gant tud e-gis-se, ewid gant journalisted bihan ha « bourc'his » an « Tregor », ur journal digabestr, ma zo unan. Oa ket amzer, sañset, ha skuizh oa ar paotr. Setu ar pezh oa bet respon-

tet da baotred ar c'heloioù p'o devoa bet c'hoant da glakenniñ gantañ. Kaerroc'h so : miser o deus bet e gamaraded o weled anezañ, ken garw ha ma oa ar « marmou-sien-vras » a oa o tiwall anezañ. Unan anehe, ur militant a-fesson, ur « fan » a galon, 'oa bet red dezañ tremen dindan ur rideoz houarn da vont beteg ennañ.

Nag a boan o deus bet ar journalisted iwe ewid tennañ e bortred dezañ pe tostaad memes. Lâret zo bet dehe : « Kerzhit alesse, petramant 'peus un trepan da gaoud ».

Daoust petore talvoudegezh o deus ewid ar re Ruz ar gerioù a vez gante ken alies : « Liberté de la presse » ?

Daoust petore kleñved a oa kroget en **G. Marchais** pa ne felle ket dezañ rannañ ger gant tud ar vro ?

Pessort soñj a vo dalc'het gant an dud deus e veaj en bro Lannuon ?

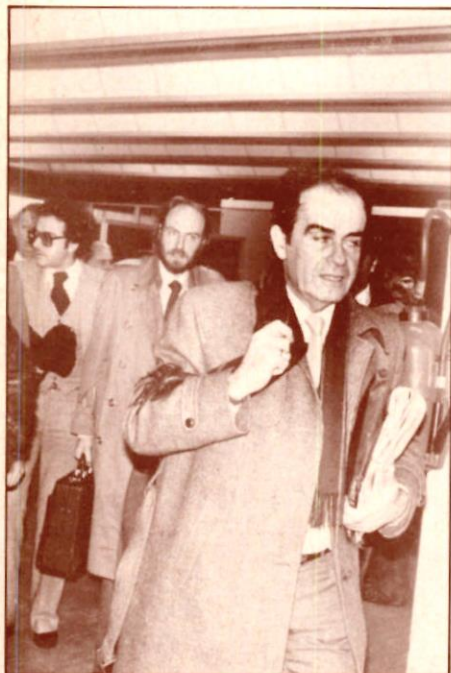
Evel ur c'hakous 'n deus gwraet e dro, d'an daoulamm ruz. Goap 'n deus gwraet deus ar journalisted, goap 'n deus gwraet deus e gamaraded, goap 'n deus gwraet deus tud ar C.N.E.T. (Kaos zo bet koulskoude, e-barzh an « Humanité » — 23-12-80 — eus e weladenn d'ar C.N.E.T. : « Georges Marchais fixe cinq objectifs de lutte **lors de sa visite** au Centre national d'études et de télécommunications »).

« L'Huma », ar gelaouenn n'eus nemeti a gement a lâr ar wirionez.

Warlerc'h e dremenadenn e Bro-Dreger neuse, e oa **G. Marchais** o vont da reiñ pis kras da « Voaiouchen ar C'hap ». Pelec'h ema an amzer ma oamp oll unanet, ni re an tu kleiz, o vanifestiñ a-eneb an nukleel hag ar « force de frappe » ?

« Gouel Mikael hag an Anko, 'ra kalz a cheñchamancho ! »

D. Giraudon

'Hanter Genveur, un eur de(z)
'Benn ar fin 'vez diw eur tre

(Krennlavar bet lâret
d'he mab gant ur
vamm deus Koloreg,
d'an 22/12/1980)

KOMANANTOÙ

P O B L	boutin : 40 L	V
	skoaz : 60 L	R
	pe ouzhpenn	E
	KRP ROAZON	I
	2746-79	Z
	C.C.P. RENNES	H

Ti-Moullerezh « Iroise »
29200 Brest
Rener ar gelaouenn :
Fañch Morvannou C.P.P.A. 50 091
1500 skwerenn

Deuet eo er-maes niverenn 129 IMBOURC'H, « kelaouenn a studi ». Evel POBL VREIZH, ema IMBOURC'H gant hec'h unnegved bloawezh. N'eo ket ar gelaouenn IMBOURC'H unan cheuc'h : liesskri-vet eo hebkén, daoust m'eo gwraet en un doare kempenn. Ema Youenn Olier o telc'her ar stur, hag o lakaad e gelaouenn da zont er-maes beb mis, gant un tammig dale a-wechoù : bolontez ha dalc'husted zo gant ar paotr, n'heller ket lâred ar c'hontrel.

Diw feiz zo o vroudañ renerien ha lennerien IMBOURC'H : ar feiz katolik, hag ar feiz vreizheg. Bez ez eo an diw feiz-se an diwvronn ma vez roet diwarno, beb mis, o zamm magadurezh da lennerien IMBOURC'H.

Ma zo bet duet paper e brezhoneg gant un den evel Roparz Hemon (1900-1978), gant Youenn Olier ez eus bet gwraet tost kemendall... Ha n'eo ket achu c'hoazh, eveljust, rag, petra bennag n'eo ket Youyou ur paotr yaouank kén, n'eo ket kennebeud ur c'hoziad toc'hor...

Kasset 'vez, ingal tre, ar gelaouenn IMBOURC'H d'hor c'helaouenn POBL VREIZH... A-wechoù, henn anavez a ran, ne 'm bez ket amzer da lenn IMBOURC'H penn-da-benn, etre diw niverenn POBL VREIZH. Alies awalc'h e lennan meur a niverenn IMBOURC'H war ar memes tro. Pa vez achu ganin ober an « dever »-se, 'm'bez ma gwalc'h...

N'eo ket abalamour e vefe borodus ar pennadoù tamm ebed. Yezh IMBOURC'H an heni eo : a-wechoù e vez ur wall abadenn dont a-benn da lenn anezi... Mes, pa vez bet dispartiet ar grenn diouzh ar pell, e vez kavet neuse « kemennadurezh » IMBOURC'H. Hag iwe e tisoloe men-nosioù ar renerien. Hag, ur mare zo bet, n'eo ket « kelaouenn a studi » eo e oa istitl IMBOURC'H, med « kelaouenn bolitikel ». Heb bezañ kelaouenn ur strollad politikel termenet pizh, e soursi IMBOURC'H forzhig eus politikerezh. « Nebtu » eo IMBOURC'H e-diabarzh un dibab politikel fraezh memestra : broadelourien eo ar renerien, ha 'm eus aon emaint en o bleud, da c'hortos distro Arzhur, en o broadelouriezh kulturel rik... Alies mat e vez kont e-barzh IMBOURC'H eus an UDB hag eus POBL VREIZH ; o ! ne vez ket ewid o goloñ a vleunioù c'hwes vad. Rag an tu kleiz, hag eñv breizheg, ned a ket kaer gant tro-spered paotred

HAG ADARRE :

IMBOURC'H. Bez' ez int a-du, inti-iwe, gant ar ger-stur kozh « Feiz ha Breizh », med ar wech-mañ gant ur Vreizh tonket da vezañ emren ha distag diouzh Bro-C'hall war veur a dachenn, ha n'eo ket gant ur Vreizh rannvro eus Frañs, memes ma vefe roet dezi ur « statud partikulier », ar pezh n'eo ket gwraet c'hoazh, ne vern penaos. War ur poent da'n nebeutañ ez eus emglew etre skrivagnerien IMBOURC'H hag isili an UDB : n'int, nag an eil re nag ar re all, Bretoned mezhus... Pelloc'h avad n'heller ket mont, rag bez e lak IMBOURC'H da ziazez, ha da elfenn red eus Breizh, ar feiz katolik. Tud a relijion eo tud IMBOURC'H. A c'heller bezañ. Med ewid IMBOURC'h, n'eus eus Breizh nemed ha daou dra a vefe ouzh henn ober : ar brezhoneg hag ar feiz katolik ; ar yezh o harpañ ar feiz, ar feiz o harpañ ar yezh... Aes eo eveljust kavoud heñvelerioù : ar Pologn hag Iwerzhon. Gwir eo o deus bet kavet an diw vro-se, e-barzh ar gatoliekiezh, un elfenn dispar ewid harpañ o broadelezh nac'het ha gwasket : bez ez eo ar Pologn un enesenn gatolik, en-dro dezi mor ar brotestantiezh diouzh un tu, ha mor (damvarw) ar « reizhkredenn » diouzh an tu all, ha bez e c'heller moarvad anavez kement-mañ : ma 'z eus, hiziw an dez, eus ar Pologn (bet diverket evel Stad epad daou gantved d'an nebeutañ), ez eo a-drugarez da feiz katolik Polonis ; aet eo ar feiz katolik da elfenn eus broadelezh ar Pologn, kement hag ar yezh, ma n'eo ket muioc'h : nac'het o diw, ar feiz katolik hag broadelezh ar Pologn, ez int en em lakaet o diw assambles hag o deus kerzhet o diw dorn-ha-dorn... Ha pa lavarar ar « feiz katolik », ez eo, muioc'h eged ar gredenn diabarzh-se moarvad, al lidoù katolik, an tu diavaes eus ar relijion gatolik, « pardon » bras ar Werc'hes Zu e Czestochowa, ar prosessionoù, arsa, kement hag a laka diforc'h etre ar relijion gatolik hag ar relijionoù kristen all. Ha bremañ,

petra bennag m'eo marksour ha di-zoue ar Stad, ez eus c'hoazh 98% eus Polonis oc'h anavez ez int katoliked... Hag unan anezo zo bet lakaet daou vloaz so da Bab : Carol Woytyla, asezet war gador Sant Pêr hag o tougen an hanw a Yann-Baol II. Pebezh digoll ewid ur vroad bet gwasket kehidall evel broad, pebezh digoll ewid katoliked ar vroad-se, ur vroad hag ur vro bet chomet bew a-drugarez d'un elfenn hag a oa unan diavaes da gentañ (ar feiz katolik), ha deuet da vezañ tamm-ha-tamm un elfenn diabarzh, hag unan red, eus broadelezh ar Pologn... Mieszko I^{añ} eo ar « roue » kentañ eus an douaroù aet d'ober ar Pologn a lakaas ar vro newez dindan warez ar Sez Santel, ewid pellaad pennaotrouniezh an Alamanted... Hag, hiziw an dez, ez eo ar feiz katolik, ewid un den evel Lech Walesa, ul loc'h heb e bar ewid difenn gwirioù ar sindikajoù Solidarity a-eneb d'ur Stad gwall douget ar pennoù bras anezi da sentiñ ouzh urzhioù Moskou... Pouesus meurbed eo, hag e chom, leweson an Ilis er Pologn ; red e vefe d'un den bezañ bouzar, mud ha dall a-benn chom heb henn anavez.

Ewid da vezañ e-diabarzh ar « bed dieub », ez eo Iwerzhon heñvel awalc'h an istor anezi douzh heni ar Pologn : un enesenn wirion eo Iwerzhon, hag iwe ur vro bet chomet katolik, tra ma oa aet Breizh-Veur (hag er penn kentañ Bro-Saos, mestres war Vreizh-Veur a-bezh), warzu ar relijion reformat, med reformat er mod ma oa bet fellet da Herri VIII henn ober, da lâred eo, dreistoll hag araog peb tra, chom heb sentiñ ouzh ar Pab. Hag e fellas da Iwerzhonis, inti-i, chom feal d'ar Pab. Gwasket war dachenn ar relijion, gwasket war dachenn o broadelezh, heskinet gant ar Saoson en un doare euzhus, peusflastret, diwadet gant an naonegezh vras en 19^e kantved, e kollas Iwerzhon al lodenn vrassañ eus he foblañs, gant an divroañ d'ar Stadoù Unanet o tont

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roiñ, 6 gwech ar bloaz
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sort ha keleier
80 pajenn e peb niverenn - Rener : Ronan Huon
komanant : 50 L - Studierien : 35 L
Teñzorier-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST.SERVAN 35400 ST.MALO - CCP 5349-06 PARIS

AR FALZ

kelaouenn drimisieg an Emsav diazezet gant Yann Sohier,
bodet ennañ skolaerion ha kelennerion Vreizh a-du gant ur
skol vreizheg ha laik gwirion

Lennit Ar Falz ! Komanantit d'Ar Falz !
(40L ewid 4 niv.)

AR FALZ, Str. Kan-Ar-Gwez - 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-20 H ROAZON

« FEIZ HA BREIZH »...

da heul kemendall a wallennoù... Ha dont a-benn memestra, warlerc'h em-savadeg Lun Fask 1916 (lazhet an em-savidi gant ar Saoson oc'h ober gwashoc'h eged kigerien), da dapoud an emrenerezh e 1922, hag e 1937 a-benn ar fin e voe krouet Republik Iwerzhon ar C'hreistez, tra ma chome an Hanternos — kalz pinwidikoc'h — e dalc'h ar Saoson hag ema bepred, gant ar c'hudennoù hag ar reus bras a ouier. Dre vras ez eo Iwerzhon ar C'hreistez katolik ; bez' ez eus iwe katoliked — hag int broadelourien iwerzhonad — e-mesk Iwerzhonis an Hanternos, al lodenn vrassañ eus ar re-mañ memestra o vezañ protestanted a-gozh, dre ma 'z int diskennidi eus Saoson hag eus Skossis... Bez ez eo c'hoazh ar relijion gatolik un elfenn eus broadelezh Iwerzhon, ha setu perag moarvad ne fell ket da brotestanted an Ulster gweled « o » bro staget douzh Republik Iwerzhon ar C'hreistez. Bez ez eus evelkent strolladoù politikel eus an Ulster o klask nac'h e vefe eus ur bresel a relijion an heni a zo o ren eno : ewid ar strollad-se, ez eo tud an « diw » Iwerzhon bugale d'ur memes mamm, enesenn Iwerzhon, hag ez eus ul liamm etre micherourien an Hanternos, pe katolik pe protestant e vefent, dre ma 'z int gwasket gant ar gapitalisted saos hag etrevroadel... Med, dre vras

memestra, e talc'h ar relijion gatolik en Iwerzhon he roll a liamm etre Iwerzhonis, hag ez eo ar relijion gatolik par ha c'hoar da heni ar Pologn : devoSSIONOÙ, « pardonioù », kement hag a lak ur boblad tud da santoud ez int ur vroad distag diouzh heni o gwaskerien kent, ar Saoson ; nemed e talc'h ar Saoson da waskañ war Iwerzhon memestra, rag gwall sujed eo ekonomiezh Iwerzhon ar C'hreistez da heni Vro-Saos. Hag ewid ar yezh, ez eo spalnoc'h c'hoazh : ewitañ da vezañ unan eus diw yezh ofissiel ar Republik, ez eo gwall arvarus ha gwall zister stad ar goudeleg, yezh kelteg kozh ar vro...

Sed ase neuse peadra moarvad da vagañ huñvreoù — red e vez huñvreal a-wechoù — un nebeud Bretoned troet gant ar feiz katolik ha ken troet all gant ar brezhoneg. Hag amañ neuse e kavomp IMBOURC'H war hon hent en-dro...

Rebechoù zo bet gwraet, hag e vez gwraet c'hoazh, da vrezhoneg IMBOURC'H. Bet eo bet aet Youenn Olier (hag e geneiled) warzu ur brezhoneg sañset glan ha bras, o troiñ kein a-grenn da « deodyezhoù » ar bobl vrezhoneg hag oc'h ober gant gerioù newez e-leizh. Abaoe ur pemp pe c'hwec'h vloaz so koulskoude, en deus Youenn Olier gwellaet hag eeunet e vrezhoneg kalz. Heni Paol

Kalvez zo kasi direbech. Med gant ur c'henlabourer all, Jil Ewan, e vez dalc'hmad terzhien ar gerioù bras : a-gantadoù e vez krouet gerioù newez, ha lakaet e-barzh geriaouegoù e fin ar pennad-mañ-pennad... Gwir eo e c'heller pinwidikaad ar yezh diwar he danvez hag hec'h ijin-hi he hunan. Med daoust hag e tleer henn ober bremañ, er stad m'ema ar yezh, er stad m'ema ar vro, gant hec'h ezommoù, kalz brassoc'h eged ezommoù ar yezh... E gwirionez, ur yezh n'he devez ezomm ebed : ar re a ra ganti eo o devez ezommoù. Ahanta ! Skrivagnerien IMBOURC'H eo bras o ezommoù... Ne vern penaos, un dibab o deus gwraet ; un arouez eo ewito ar brezhoneg a raont gantañ : ar brezhoneg glannaet, dic'hallekaet, adkeltekaet goveliet ganto (ha gant tud all en o raog) zo, ewito, evel ur banniel Breizh o strakal uhel a-us d'ur Vreizh — o Breizh diabarzh — a vefe emren ha di-zalc'h ; bez ez eo o brezhoneg ewito un arouez eus ur vloadelezh vreizheg adkavet, sed e tle ar brezhoneg-se troiñ kein da yezh ar Stad c'hall. Med, ewid al lodenn vrassañ eus ar re a oar lenn brezhoneg, ez eo yezh IMBOURC'H unan luziet, diaes, rust ha digompes. Hag alies e koll ar brezhoneg-se, karget a c'herioù newez diezomm, n'eo ket hebkén saour, med iwe nerzh hag ijin diabarzh yezh istorel ar vro : alies e vez gwelet, dindan ar steudad gerioù brezhoneg hag arnewez, neudenn c'hros ar frasenn c'halleg... Daoust hag e talv ar boan pellaad kement-se diouzh an « teodyezhoù », ewid plegañ a-ben ar fin da yezhadur ar yezh estren ha milliget ? Setu perag, ewidon-me ataw, 'm bez miser

Newez deuet er maes, ha loreet gant ar gevredigezh c'hall « Loisirs et jeunes ». Skol Vreizh, 1, pl. ar Marc'hallac'h, 29210 MONTROULES.

HAG ADARRE : « FEIZ HA BREIZH »...

o lenn IMBOURC'H hag o vont beteg penn, en desped d'an notennoù ha d'ar geriaouegoù niverus : daoust hag-eñv ema ase hor yezh da-zont ? Ewid ped den neuse ? Kant, daou-c'hant ?

Ha koulskoude, e lavaran ur wech c'hoazh, n'eo ket borodus IMBOURC'H da lenn, pa vezer gouest da zivinoud ster ar frasennoù, ha pa c'heller tremen a-dreus strouezh ha spenn ar yezh arnewez (ahanta ! « modern »). Rag entanet eo skriva-gnerien IMBOURC'H gant o diw feiz : ar relijion hag ar brezhoneg. Ha tud entanet ne vezont ket tud didalvez, zoken ma seblant diefed pedost, ar boan a gemeront... En ur Vreizh kollet ganti he feiz katolik hengounel (dre faot ar veleien alies), peuskollet ganti, ewid pezh a sell Goueled Breizh, he yezh istorel, e kalsk paotred IMBOURC'H delc'her penn, hag e stourmont dispont, daoust ma n'eus anezo nemed un dornadig tud. Stourm a raont awechoù, 'm eus aon, evel Don Quic'hote o vont hardizh da vannoù ar velin-awel. Ne vern : tud emrois, tud gwirion, tud dic'hoanteg int. Med daoust ha ne fasionet ket ? Daoust ha Breizh n'eus ket anezi, ma n'eo ket ur Vreizh katolik ha brezhoneg ? Daoust ha c'hoar eo Breizh da Iwerzhon ha d'ar Pologn ?

Ewid tud IMBOURC'H n'eus douetañs ebed.

Un doare huñvre zo ase memestra. Abaoe emsavadeg Lun Fask 1916, ma voe lazhet Padrig Mac Piarais (P. Pearse) ha J. Connolly, eo deuet

Iwerzhon da vezañ ur skwer ewid broadelourien zo eus Breizh. Iwerzhon, kelt ha katolik ; Breizh, kelt ha katolik. Iwerzhon, ar vro gelteg nemeti bet tapet ganti, ewid al lodenn vrassañ eus he douar, un doare dizalc'hidigezh. Iwerzhon, douar glas ar Gelted emren, pe sañset emren. Hag hor broadelourien — ar re a skriv war IMBOURC'H —, ez eus dreistoll broadelourien ar c'hultur anezo, ha strishoc'h c'hoazh, broadelourien ar yezh. O mestr speredel, Roparz Hemon, ha daoust ha n'eo ket en Iwerzhon, hag en he c'hêrbenn Dulenn, eo en doa kavet repu, goude bezañ bet didoullbac'het e 1946 ? Eus Dulenn en deus kendalc'het Roparz Hemon beteg e varw (Mezheven 1978) da sklêrijennañ broadelourien ar brezhoneg bet chomet int-i war zouar Breizh. Ha daoust ha ma skriv Youenn Olier : « Ne gredan ket ez eo ar yezh a-walc'h drezi hec'h-unan da ober ur vro » (Imbourc'h, niv. 129, p. 321), n'eo ket prest ewid keloù-se da deuler ar brezhoneg d'ar blotoù... Iwerzhon, Iwerzhon, barados ar Gelted ! N'eo ket gwir, eveljust : paour eo ar vro, paour eo an dud. Me ma hunan 'm eus gwelet bugale e Dulenn o c'houlenn an alusen, e saosneg eveljust. Se ne vir ket e chom paret daoulagad broadelourien zo eus Breizh war ar « skwer » iwerzhonad.

Ha dreistoll daoulagad paotred IMBOURC'H. Rag ouzhpenn ma 'z eo Iwerzhon « dieub », ez eo katolik. Hag ez eo eno pinwidig an Ilis, gouez da b/Paol Kalvez, hag a skriv,

direbech kaer : « Goude bezañ graet un dro en iliz parrez (...), hon eus gweladennet ar presbital. Ne oa ket ur presbital paour, me' lavar deoc'h, rak an dud er vro-mañ, hag int paour, a zo brokus evit an iliz ; ur palez e oa kentoc'h, gant murlivadurioù, kolonnennoù ha me 'oar-me : kalz traoù kozh ha kaer ». Ha ker moarvad (Imbourc'h, niv. 129, p. 311 ; islinennet ganeomp). Daoust hag ema oll gatoliked Iwerzhon a-du gant un Ilis ken cheuc'h he stal ? Ha perag, en un niverenn eus IMBOURC'H (niv. 129) gouestlet da Iwerzhon en he fezh, ober ken alies meneg eus Padraig Mac Piarais, ha gwech ebed eus J. Connolly ? Ken broadelour e oa hemañ hag egile, ne oa ket ? Gwall-c'hloaset epad emsavadeg Lun Fask 1916, e voe red e lakaad asezet war ur gador a-benn e fusuilhañ. Med, setu, ne oa ket katolik, ne oa ket kén : sokialour e oa, hag en doa skarzhet didrous feiz e yaouankis, petra bennag m' en deus bet skrivet meur a wech ha fraezh ez eo ar relijion gatolik lod eus perzhioù kulturel Iwerzhon. Med sokialour e oa : « an tu kleiz, an tu di-zoue »...

Goulenn a ra Paul Kalvez outañ e hunan koulskoude hag eñv e viro Iwerzhon he feiz hag he yezh : « Pa oa deut an eur, o deus staget an holl da lavarout an « Añjeluz » en iwerzhoneg, gant kalz a zeolietzh, ha ni bamet un tamm, ret eo lavarout, rak daoust deomp bezañ kristenion e teump eus ur vro aet hanter pagan a-benn bremañ (...). Ur veilhadeg plijus-tre, evel ma verkemp en un tiegezh Iwerzhoniz kar-o-bro ha kar-o-yezh, ha kristen da vat (...). Padal, daoust hag-eñv n' emañ ket Iwerzhoniz war var da goll kement-se oll evel m' hon eus-ni kollet ivez ? Koun am eus c'hoazh eus va zad-kozh a lavare an « Añjeluz » heb mank pa veze deuet ar pred d'henn lavarout ? Soñjet em eus er pezh hor boa gwelet er « guest-house » e-lec'h ma oamp bet degemeret en derc'hent, p'edo an holl vugale da noz, gourvezet war dorchennnoù o sellout ouzh ur film amerikan ben-nak, dezho da vezañ intret gant ar stuzegezh « atlantel ». En em c'houlenn a ran ha ne gollint ket war un dro o iwerzhonegezh hag o c'hristenietzh dindan levezon ur sevenadur ha n'eo ket digristen hebken hogen e-nepdenel ivez. En tiegezhioù emsave- rion e chomo ar gristenietzh hag an iwerzhonegezh peogwir e stourmont ouzh ar stuzegezh-se ha moarvat henn greont evit abegoù yezhel hogen war un dro e vo saveteet ivez o c'hristenietzh : ha ni ivez o tifenn ar brezhoneg a zifenn ivez hor c'hriste-

AR BED KELTIEK

2, str. ar Roue Gralon
KEMPER

*Embannadurioù ha levrioù breizheg
Pladennoù hag artisanelezh kelteg
Gweltas ar Fur
Tél. 95.42.82*

Komanantit da gelaouenn
c'h'alleg an UDB

Le Peuple Breton (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREŠT-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Boutin : 50 L (1)
Skoaz : 70 L (1)
Estrenvro : 60 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant
dre chekenn-bost (1)
dre vandat-lizher (1)
dre chekenn-vank (1)
CCP RENNES 2365-76

niezh (...). Koaniet hon eus a-gevret ha ni da gaozeal diwar-benn stad an iwerzhoneg e skolioù ar vro : pemp pe c'hwec'h skolaj holl-iwerzhonek ez eus e Dulenn ha daouzek skol izel katolik holl-iwerzhonek ivez.

Mat e vefe lakaat harperion ar skolioù-se da ren un enklask e Breizh diwar-benn stad ar feiz, ha neuze e komprenfet gwelloc'h ivez marteze pebezh talvoudegezh he deus ar yezh evit mirout ar feiz end-eeun.

E Breizh ez eo distuziet an dud, hag ar relijion a zo aet kuit gant ar peur-rest » (ibid., pp. 314-315 ; pp. 318-319 ; islinennet ganeomp).

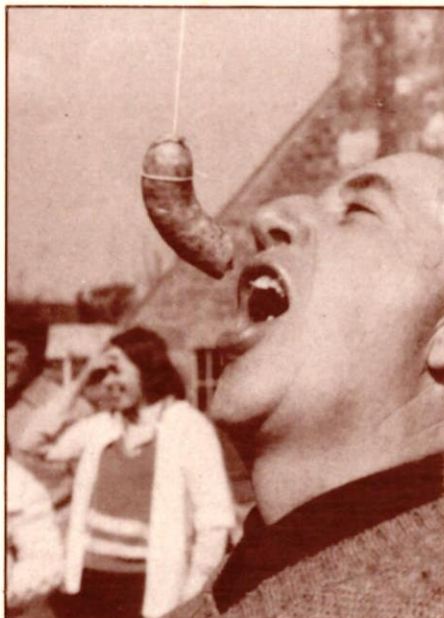
Sklaer eo e talc'h tud IMBOURC'H d'o relijion, d'o relijion hag a zo e gwirionez heni o zadoù kozh, nebeud chañchet an tu diavaes anezi. Ar gwir o deus an dud-se da soñjal ha da vevañ herwez o c'hredenn, eveljust, ha ne c'hellont ket bezañ lakaet diaes abalamour dezi. Un afer all eo lakaad ar Vretoned da sevel a-du ganto, oll gwitibunan. N'eo ket abalamour e vefent en em roet d'an dirollerezh ha d'ar gadalerezh : liessort eo bremañ kredennoù ha feizoù ar Vretoned, hag heni ebed eus ar c'hredennoù n'hon eus ar gwir da deuler an dismegañs warni. Lod a gred e Doue (herwez feiz hon tadoù kozh, herwez reolennoù newez Sened Meur Vatikan II, herwez gis an eskob Lefèvre, herwez reolennoù an Ilis-mañ-Ilis nann-gatolik, h.a., h.a.), lod all ne raont ket. Lod a laka ar barados war an douar, lod all goude ar marw (ha goude ar purgator war ar marc'had, peurvuiañ) ewid ar re o devo bewet herwez an Awiel. N'eo ket possubl kén ober eus ar feiz katolik unan eus elfennoù pennañ hor broadelezh. Ar pezh a c'heller ober, sur, eo selled douzh ar gatolikiezh evel unan eus perzhioù kulturel Breizh bet legadet deomp gant an istor. Netra muioc'h war ar poent-se.

Ewid ar yezh e weler splann e talc'h paotred IMBOURC'H d'ar ger-stur kozh : « Ar brezhoneg hag ar feiz a zo breur ha c'hoar e Breizh ». Torret eo koulskoude, ha da vad bremañ, an dimeziñ-se. Un unaniezh n' he deus gwraet vad na d'ar feiz na d'ar yezh, bet lavaret diwar e fenn ne oa nemed ur benweg etre daouarn ar veleien, na d'ar feiz moarvad. Forzh penaos bet he deus bet homañ, pell zo an disober diouzh ar yezh kozh. Ur yezh zo un dra boutin d'an oll. Ur fasi eo henn stagañ douzh ur gelennadurezh, en ur skarzhañ, koulz lâred, pe en ur zalc'her pell, ar c'helennadurezhioù all. Ur yezh e c'heller kelenn ganti pe Awiel Jesus-Krist pe Kapital Karl Marx. Penaos e c'hell c'hoazh tud so delc'her d'ober eus ar brezhoneg benweg ar gelennadurezh katolik nemeti ? Pell zo dija en deus bet skrivet J. Loth kement-mañ : « Tout

récemment, il s'est trouvé en pleine Bretagne des journalistes pour reprendre [l'] argument [selon lequel] le breton aurait en lui le virus réactionnaire : phénomène unique dans l'histoire des langues et bien digne des méditations des philosophes, car jusqu'ici on avait toujours cru que toute langue était le véhicule complaisant des idées les plus contradictoires. Il se trouve tout justement que les circonscriptions flétries par ces messieurs de l'épithète de réactionnaires sont surtout celles de langue française (...). Dans le Morbihan, les républicains sont surtout dans la partie bretonnante. Je n'insiste pas : reproduire de pareils arguments, c'est les réfuter. Et puis, il serait peut-être imprudent d'insister : si j'allais convaincre les conservateurs que le breton a une vertu républicanisante ? Pour les rassurer, j'ai heureusement sous la main l'exemple du Léon » (in Annales de Bretagne, t. XVIII, 1902-1903, p. 214). Pell zo iwe, en e ragskrid brudet d'e bezh-c'hoari « La vie de Salaün qu'ils nommèrent le fou », en deus displeget T. Malmanche e santimant diwar-benn ar gudenn, ha n'ema ket blas ar c'hozh tamm ebed gant ar pezh en deus skrivet : « Ceux qui prétendent accaparer une langue pour le service d'une idée, quelque divine qu'elle soit, ne devront pas s'étonner si d'autres la revendiquent à leur tour pour la défense de causes tout juste honorables, voire d'opinions à peine soutenables.

Une langue est une fille libre. Servante de tous, elle n'est la domestique de personne. Et si, quelque jour, elle se reconnaît un maître, c'est qu'elle aura consenti, elle-même, à être sa maîtresse » (p. XXV).

Daoust hag e ra van renerien

Ar foto-mañ ne denn ket d'ar pennad-mañ eveljust, med d'an heni a zeu warlerc'h (chakadeg chaossis — silzig — e Mantallod).

IMBOURC'H da nompas gouzoud ar galleg, pe, hag int-i tud desket bras, n'o deus biskoazh klewet hanw eus skridoù ken « klassel » ha re Loth ha Malmanche ? Hag Emil Masson, daoust ha n'o deus bet klewet biskoazh e oa bet anezañ ? Hag en deus bet skrivet traou evel ar re-mañ : « Traditionnellement, c'est l'Eglise et les partis réactionnaires qui ont sauvé du naufrage total cette précieuse épave de notre arche sacrée : la langue bretonne. On ne peut nier qu'ils n'y aient trouvé leur intérêt : des dialectes bretons ils ont fait des barrières aux idées avancées (...). Ce pacte de la langue et de la réaction porte maintenant le plus grand préjudice à la langue aux yeux des jeunes générations ouvrières, car les partis avancés : républicains, libres-penseurs, socialistes, etc... n'ont pas hésité à le dénoncer, et ils ne cessent de déclarer que la langue bretonne n'est qu'une « langue de curés », la langue de l'obscurantisme. Si (...) la langue doit disparaître (...), la perte sera irréparable à tous et la faute en reviendra d'une part à l'Eglise et à la réaction, coupables d'avoir obstinément tenté de garder le monopole d'une langue nationale, et d'autre part aux partis avancés de les avoir laissé faire » (in Les Bretons et le socialisme, Paris, Maspéro, 1972, p. 240).

Red eo kompren « langue nationale » evel tra an oll, ewid d'ar brezhoneg bezañ bet epad deg kantved yezh Breizhiselis hebkén. Med yezh oll Vreizhiselis, ha n'eo ket hebkén yezh beleien Vreizh-Isel, petra bennag m' eo al lodenn vrassañ eus ar skridoù bet bet skrivet beteg deroù ar c'hantved-mañ skridoù o tennañ d'ar relijion ha memes d'an devossion. Setu perag, ma fell da baotred IMBOURC'H stourm ewid o feiz katolik, ar gwir o deus d'henn ober, eveljust, hag en devo kement den a volentez vad istim ewito dre ma ouestlont forzhig amzer, ha forzhig arc'hant, d'o uhelvennad. Tud broudet gant un uhelvennad zo da vezañ istimet ha doujet. Med arabad dezo sachañ ar brezhoneg war o zu ewid difenn ha kreñvaad o c'haos. Forzh pegen stard eo bet an ere o liammañ ar feiz hag ar brezhoneg e Breizh-Isel, n'eo bet en em gavet kement-se nemed dre zegouez. N'eo ket ar feiz katolik lod eus broadelezh Vreizh. Ar brezhoneg avad, geo. Ha beteg ur serten poent e chom gwir ar ger-stur all : « Heb brezhoneg, Breizh ebed », hag e c'heller zokén eilpennañ ar gerioù anezañ : « Heb Breizh, brezhoneg ebed ». Poaniañ zo d'ober eta ewid diasezañ ur Vreizh emren, hag e c'hell kemer perzh er stourm-se hag ar re a gred e Doue hag ar re na raont ket.

F. MORVANNOU

KULTUR HA DIDU EN BRO-DREGER

Komz a rin hiziv deus ar pezh a vez gwraet e kêr Lannuon ewid ar brezhoneg ha kultur Breizh, ha deus pezh a vez gwraet e Berc'hed ha Mantallod, diw barres diwar ar maes, ewid diduñ amzer an dud.

Kreisenn Sewenadurel Lannuon. Savet deg vloaz so gant an Ao. Kalvez (ur beleg deus ar c'hornad aet da Anaon abaoe), he deus ar greisenn-mañ labouret kalz ewid ar brezhoneg ha kultur hor bro tro-dro da Lannuon. Deuet eo da vezañ hiziv brasañ kevrenn sewenadurel a Vo-Dreger (200 bennag a dud). Renet eo bremañ gant J.-L. Perrin, kemeret gantañ ar garg deus ar strollad goude Pêr Lavanant. Hemañ an heni en devoa roet ul lañs vat d'ar greisenn wardro ar bloawezhioù 1975.

Kalz a draou a vez gwraet e KSL :

- Kentelioù brezhoneg (tri live) e Lannuon hag e Perros;
- Sonerezh (binioù kozh ha bombard), e Lannuon ;
- Sonerezh, kan ha dansoù ewid ar vugale e Plouber ;
- Kentelioù dañs ewid bihan ha bras e Perros.

Savet ez eus bet montajoù gweled ha klewed, unan diwarbenn ar Vro-Plin hag unan all diwarbenn Istor Breizh, assambles gant « Strollad ar Falz Bro-Dreger ».

Ahendall e vez alies prezegennoù ha dewezhioù-studi diwarbenn tra-mañ-tra pe pezhioù-c'hoari evel Nomenoe-oe, bet c'hoariet e mis Du gant « Strollad ar Vro-Bagan ». Dre ma eo « digreisennet ar greisenn » (Plouber, Sant Ke-Perros, Perros), e sach ganti tud n'int ket toud kêris anehe. Dre ar stajoù e menajoù Treger, e c'hell iwe tud KSL ober anaoude-

gezh gant brezhonegerien diwar ar maes. Un dra vad eo an dra-mañ, peogwir e chom c'hoazh, war a seblant, daou gultur distag : unan ewid kêris (zokén er c'hêrioù bihan, er bourkoù) hag unan all ewid an dud a-ziwar ar maes. Penaos liammañ anehe ? Penaos lakaad kêris da gaoud doujañs douzh pezh a chom c'hoazh deus kultur al labourerien-douar, ha penaos lakaad ar re-mañ da zigeriñ o frenest war ar vro en he fezh, ha n'eo ket hebkén war o farres c'henidig ? Penaos lakaad praktikoù Maria Prat (reneres « Strollad Beilhadegoù Treger ») da vont da weled Nomenoe-oe, ha penaos lakaad newezvrezhonegerien kêr da rusañ o botoù ha da demzañ o yezh en ur c'hoari warlerc'h ar mestr war un alez vouldoù bennag ?

Komz a rin bremañ deus pezh a vez gwraet e Konfort-Berc'hed hag e Mantallod ewid diduñ amzer an dud. Diw barres vihan eo an diw-mañ, peogwir n'eus ket 350 a dud o chom enne en oll.

Savet ez eus bet abaoe tri bloaz tri strollad newez. Da gentañ, komite ar gouelioù ewid adlañsañ ar pardonioù hag ar gouelioù aet da goll abaoe bloawezhioù. Klasket en deus hemañ lakaad an dud d'en em zaremprediñ, da zilesel un tammig o labour pe o fost tele, da gaoud plijadur o c'hoari assambles. Neuse eo bet adlañset ar c'hoarioù kozh (ar berchenn, an tortis, ar vazh a benn, hag all, ewid ar re vras — lipad ar gleurc'h, ar penton, debriñ yod, hag all, ewid ar re yaouank).

Goude, evel e peb lec'h, ez eus bet savet ur « c'hlub ewid an dud arru war an oad », nemed ne vez ket leusket ar re-mañ en o zoull evel ma vez kont alies ! Klasket

Bec'h d'an anduilhenn !

'vez lakaad anehe da labourad gant ar strolladoù all.

Warlene ez eus bet savet ur strollad ewid ober wardro ar sportoù hag iwe an diduamachoù. Hanwet eo bet « Kanfarded ar Velin Gozh », hanw ur velin a oa gwechall etre Berc'hed ha Mantallod. Possubl eo d'an dud-mañ redeg war ar maes, c'hoari tennis pe ping-pong, hag iwe mont da vale war droad pe da bourmen war velo diw wech ar mis d'ar sul. Klasket 'vez war ar memes tro gweled traou kaer ar c'horn-bro : chapelioù, manerioù, kastelloù... hag all. Heni ebed deus an tri strollad-mañ ne lâre ema o labourad war ar brezhoneg pe war gultur Breizh, eveljust, ha koulskoude meur a dra a vez gwraet e brezhoneg, ha ma c'hell un alez vouldoù bezañ ur sort skol-louarn ewid hor yezh, mont da bourmen war droad pe war velo a lak iwe an dud, tamm-ha-tamm, da furchal istor ar vro ha da glask pelloc'h alies.

Red eo eta d'an den toullañ ewid klask e wriziennoù. Meur a stumm zo da doullañ herwez an douar, oll int mad ma 'eo lemm ar bal.

Fañch Peru, Konfort-Berc'hed

Gant piw eh ay ar vazh ? Sachañ war ar vazh-a-benn e Konfort.

Stajidi KSL ha menajerien douzh taol goude ar stajoù war ar maes.

**LENNIT
POBL VREIZH**

**RADIO - U.D.B.
Tel. (16.98) 80.18.47**

NOMENOE-OE :

D'an 8 a vis Genveur 1981, da 8 eur 45 nos, e c'hoario **Strollad ar Vro Bagan** pezh-c'hoari **Jakes Rion** NOMENOE-OE ! ewid ar wech diwezañ. Hanw zo er pezh-se eus emgann **Ballon**, lec'h ma voe trec'het soudarded c'hall **Charles ar Moal** gant arme **Nomenoe**, roue ar Vretoned. Diwar an trec'h-se e voe digabestret Breizh. Fellet en deus da **Strollad ar Vro Bagan** c'hoari ar pezh-se, ewid an dro ziwezañ, en un doare bras meurbed ha plijus kenañ, da lavared eo gant tud e-leizh, liwioù, kan ha sonerezh, un dudi ! Hag evelse ez eus deuet c'hoarierien all da vrassaad bandenn ar beisanted hag heni ar soudarded. Evelse ez eus deuet tri strollad musikerien da soniñ ganto a-hed ar pezh, **GWA-LARN**, **STORLOK** ha **KEVRENN SANT MARK**. Ouzhpenn c'hoari sonerezh a raont avad, pa gemeront perzh da vad er c'hoari iwe.

Arabad deoc'h eta chom e korn an oaled en noswezh-se. D'ar **PAC** — e **BREST** — eo dleet deoc'h dont da gemered perzh en abadenn-se gant an oll c'hoarierien. Eno, sur omp, e vezo lakaet anad eo bew-pesk hor sewenadur hag e vezo di-zale hor pobl en he sav kaer.

(Kasset gant
Strollad ar Vro-Bagan)

ARABAD ANKOUAAD :

BEZ' E C'HELLOMP
KASS « POBL VREIZH »
D'AR SOUDARDED
EWID NETRA :
skrivañ d'ar gelaouenn

**MAR GOUIT
UN TAMM GALLEG,
LENNIT
«LE PEUPLE BRETON»
IWE...**

**E-KREIS RENKENNADOÙ
KERMARIO E KARNAG**

*

50 Artisan eus Breizh o tiskouez o labourioù
bemdez eus 10^h mitin da 10^h nos

Podoù - Gwidererezh - Ler - Goulaouennoù - Mein-beneres
Houarn govelet - Liwadurioù - Seiz - Akwarellennoù
Brawigoù - Gwer neudennet - Kisellererezh - Krec'hin

ERC'H AN DEZIOÙ KENTAÑ A VIS DU 1980

(Ar ganaouenn-mañ, savet newez so, hag iwe an heni a vo kavet p. 11, a ziskouez pegen bew eo ar c'hanaouennoù e kawell ar festoù-nos, hag a zo Poulaoen, evel ma oar an oll).

An dezioù kentañ deus mis Du
En em gavet ar skorn ruz.

O, deuet eo deus Siberi
Ha skornet ez eo hon fri.

Kemeret e vez ar gasketenn
En ur zigoriñ an norejenn (norejoù).

Tapet ez eo an dud berreg
Kustum a ra heniennou dilerc'h.

Deliou zo c'hoazh e-barzh ar gwez
Biskoazh ne meump gwelet an dra-se.

'Vez ket gwelet med ur mor gwenn
Brankoù a bleg dindan ar chupenn.

Pell deus sklêrijenn an daoulagad
O, bez so erc'h, ya, da vad.

Al lapoussed zo du en nec'h
Ne welont ket tachenn ebed gwer.

Miser o deus al lapoussed
O klask un tamm brusuned.

Al loeneier zo e-mesk an erc'h
Goull a raont boued sec'h.

'N eil penn d'ar vro zo musselladeg
Kemeret a raont troad.

Loeneier gouez 'guitav ar c'hoajoù
Dont 'trameg ar c'hêrioù.

Oh 'vez ket urzh da lazhañ
Red e vez esperañ.

Ar marc'hoù dre dan zo er fosioù
Liberet ez eo an heñchoù.

Leusket e vez ar botoù 'gostez
Kemeret e vez ar botes.

Skuizhañ ra an dud g'an tapis gwenn
Roiñ a ra dehe poan-benn.

Träisset int bet gant an amzer
Heniennoù a vez tapet bewech...

Pier ar C'hoad

Kenvrois ker,

Kavit amañ a-gevred chekenn ma adkomanant. Rankoud a ra bezañ sikouret ur gelaouenn vrezhoneg a zo he fal stourm douzh gwall blanedenn pobl Vreizh, ewid ma c'hello tud ar vro-mañ bezañ mestr war o amzer-da-zont. Kehid ha ma vo dilennet da seweniñ hon traou tud digriek, tud hag a vez pellvleniet war-eeun eus trepassoù ur velestradurezh dianav (kastelloù kreñv an amzer-vremañ, tonket da vezañ pilel pa vo kaset da benn talar hor sujidgezh), e vo daw d'ho kelaouenn chom en he sav.

Annaig Hascoet, Lokorn

Trugarez vras d'hon lenneres ha komananteres eus Lokorn ewid he c'homzoù ken frealzus, ha skrivet en ur brezhoneg meurdeus ! Ya, poaniañ 'rimp d'ober eus POBL VREIZH ur benweg — hag eñv bihan a vent hag a efed — ewid dibikou-sañ daoulagad hor c'henvrois. N'ousomp ket kaer penaos na dreistoll pebare e vo tapet he frankis gant Breizh : a-wechoù ez a an traou buannoc'h eged na vez bet kredet araog an abadenn.

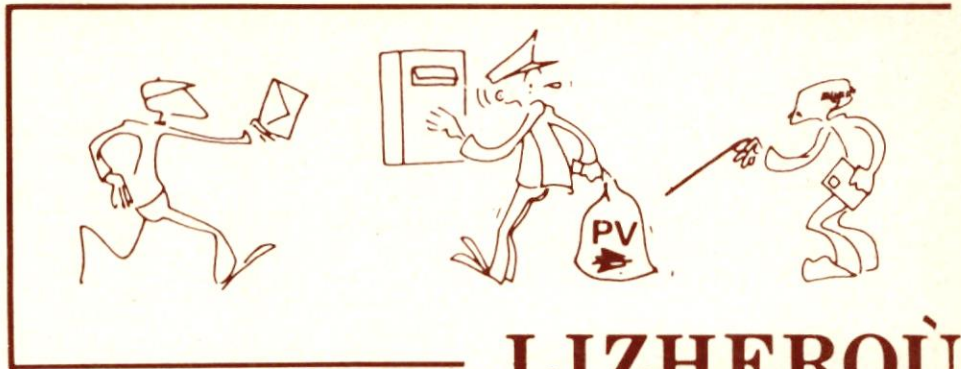
POBL VREIZH

Kenvroidi ker,

Sed amañ gant va lizher ur chekenn ewid adkomanantiñ da b/POBL VREIZH. Gweloud a ran gant plijadur e teu an UDB a-benn d'en em ziforc'h diouzh ar strolladoù gall, ha spi 'm eus e kendalc'ho war an hent-se, dreistoll da geñver dilennadegoù mis Mae 81.

Ma 'z eo gwir ez a fall-pud an traou e Breizh, o deus ar Vretoned an tu da gass ar strolladoù gall da sotal brulu (en un doare lesennel, ha n'eo ket feuls). Ma teufe ar strolladoù-se da goll an darn vrassañ eus o mouezhioù e Breizh, e vefe mantret meur a heni, hag e vefe sellet douzh ar Vretoned gant un tammig

LIZHEROÙ

muioe'h a zoujañs. Aes eo ar gentel da reiñ, hag ouzhpenn-se ne goust gweneg ebed.

Hag a-du emaoe'h gant ar soñj-se ? Na frealzus e vefe ma vefe gwraet un dra ben-nag ewid tizhoud ar pal-se ?

Gourc'hemennou kaloneg deoc'h.

Arnold Colleau, Chambray-Les-Tours

Eveljust ez omp a-du gant an emrene-rezh ewid Breizh, peogwir e stournomp ewitañ. Ha daoust ma renomp ar stourmse e-diabarzh al lesennoù gall (forzh pegen fall-pud ez int, hag ez int), ez eo ur pal evel an emrenerezh ewid Breizh un dra euzhus, un torfed hag un dra disakr ewid ar C'halloued. Mes arabad krediñ e vefe ar wirionez penn-da-benn gant ar C'halloued : tud lorc'hus int, ha ne gomprenont nemed pa vez ber roet lamm dezo. An emrenerezh en tu all d'ar Pirineoù (daoust ma c'heller lavared, martese, n'eus ket kalz a dra ennañ) zo deuet da vezañ un dra boutin meurbed. Ar Frañs, hag a embann diwar he fenn he hunan, ez eo « tour-tan ar broadoù », « mammenn ha mammvro ar frankis », hag all, hag all, ar Frañs zo dre harz bezañ unan eus ar Stadoù ar gwashañ sparlet ; ur Stad peget douzh ar frammoù kozh anezi eo ; ur Stad n'eus netra a-newez o tont diouti ma ne zivis ket « ar priñs » e vo diviset an dramañ-dra ; ur Stad n'eus enni mui nemed an hanw a zemokratelezh : ur galloud diharz eo, e gwirionez, heni ar « priñs ».

Setu, stourm ewid roñ hec'h emrenerezh da Vreizh zo bezañ dispac'her a-grenn. Med pell ema ar strolladoù gall a vezañ a-du gant an dispac'h-se. Ha ne gomzomp amañ nemed eus strolladoù an tu kleiz, rag gant re an tu dehoù (hag i « breizhekoc'h » a-wechoù eged lod eus re an tu kleiz) n'hon eus na ne fell deomp kaoud darempred ebed... Bremañ, arabad huñvreal, daoust ma ra vad a-wechoù : n'eo ket warc'hoazh — nemed hag ur burzhud a vefe — e vo gwannaet ar strolladoù gall e Breizh. Trawalc'h eo teuler ur sell war ar statistikoù-mouezherezh : ema an UDB o hadañ, o hadañ nemedkén. Hag araog ma teuo an eost, e vez red d'an had breinañ en douar, ha goude-se hebkén, e taol greun, deg, ugent, kant greunenn ewid unan. Ema an UDB, seiteg vloaz zo bremañ, o hadañ, o kass he bagig war-raog, war ur mor ne vank ket ar c'herreg ennañ. Ha dre ma ne gav ket deomp ez eo warc'hoazh e teuo « ar strolladoù gall da goll an darn vrassañ eus o mouezhioù e Breizh », ez eo red d'an UDB mont dezi tamm-ha-tamm (ouzhpenn kement-se e tifenn iwe ar strolladoù eus an tu kleiz labourerien Vreizh, evel labourerien, ma

n'eo ket evel Bretoned). Red eo d'an UDB mont war-raog en ur grignad tachenn tamm-ha-tamm. Martese — spi hon eus — e ray souden ur gwall lamm war-raog. Mad tre neuse. Bezomp prest.

POBL VREIZH

Kenvrois ker,

Arru eo tremen poent din adkomanantiñ d'ho kasetenn POBL VREIZH. Ken plijet e vezan bepred o ressew anezi beb mis ha lenn a ran anezi penn-da-benn heb koll amzer.

Un nebeud gwenneien ouzhpenn a roan deoc'h, kement ha roñ kalon d'ho skipailh en e bezh, ur skipailh red dezañ labourad kalz ewid ober wardro ar gelaouenn. Trugarez vras deoc'h ha va gwellañ gourc'hemennou breizheg.

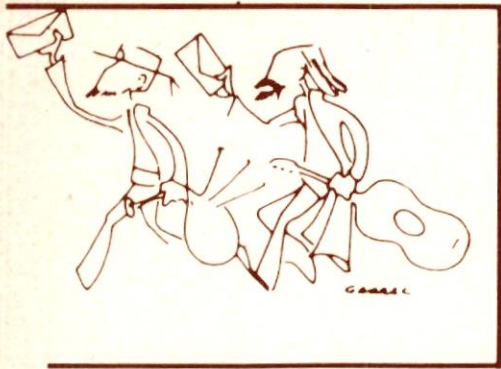
Spi 'm eus e vo ur c'handidat a-berzh an UDB ewid botadeg an newez-amzer, rag n'eus da'm soñj, strollad politikel ebed en diavaes eus an UDB ewid difenn interestoù pobl Vreizh.

Mikael Lescop, Mareil-sur-Mauldre

Trugarez vras d'hor c'homananter ha lenner, ken douget da b/POBL VREIZH ha d'an UDB, hag eñv divroet e rannbarzh divent Paris. Trugarez dezañ iwe ewid e wenneien : mad eo dezañ — ha da veur a

Mikael Kerne o kanañ, da vare manifestadegoù bras Plogoñv.

Kanaouenn Stank Lemezeg (ton Ker-Is)

Didostaet hag a glewi kanañ
Ur ganaouenn savet ewid ar bloaz
E-barzh e parres Poulauouen
Lec'h emae klask ober diw lenn.

Un teod fall 'neus lavaret
Dre an Ti Meur an dour vise aet
Koulskoude an dud-se zo bet c'hoazh
Graet 'kreis o douar un hent bras.

Goude bresel ar c'hleuzioù
A lake sabl war an heñchoù
O, paour-kaezh lakes dister
Aet ar vouchenn gant ar c'haw(e)r.

Bezet laouen gant kludoù yer
An hent da Werliskin n'eo ket hir
Med soñjit mad lar ar Jakes
'Stag ket e chass gant saousses.

Kemeret 'vezo mil dewezh-arad
O, ya sur, eus an douar mad
Ha laket dindan an dour
Gant an aotronek treitour.

Beuzet Gwer-naon, ar Washaleg,
Beuzet iwe ti Soas Bolzeg
O, kredit mad eo kalonad
Pa vezo daw d'an dud kuitaad.

Eus Toull-Wern d'ar Lojoù
Tre da veteg ar Restmilzoù
A zo sur 'vat peisanted
Hag a vezo gwall glac'haret.

Ma c'homper e Liorzhoù
Koulz ha heni ar C'hoadigoù
A zo eneb ha penn da benn
D'ober e Lemezeg an diw lenn.

Yann Kergrist 'neus lavaret
An dour a vise bet gwerzhed
An dour a vise bet gwerzhed
D'ar beisanted ewid o loened.

Martese 'h ay d'ar fabrik
E Plogoñv ewid an atomik
Gant peheni 'vimp distrujet
O, kredit mad 'ta Bretoned.

O, ya, ar mein a frailho
Tud ha loened a varwo
An dra-se vezo kalonad
O, kredit ta, ma zud vad.

Ha mar teufe da Plogoff
An aotrou Sakharov
Lavarefe gwashoc'h ewid ar Russi
Hag ema amañ ar bleizi.

O, ya, gweled an archerien
Gant beb a benn treujenn
O skeiñ war ar Vretoned
'N ur lavar neu-int pennoù kaled.

Gant greunadoù lakrimojen
Daou zen 'neus kollet ar sklêrijenn
An dra-se sur a zo kaled
O, kredit mad 'ta Bretoned.

Souezhet bras on gant Kemper
Ha muioc'h c'hoazh gant he rener
Meur a wech 'neus kasset ar beisanted
O soñjal dibluñviñ ar pefed.

Setu an « démocratie française »
Asetet gant ur peisant kaezh
Ur peisant kaezh e-kreis e boan
Ha ne 'neus ket bara d'e goan.

Lavar ran raog achuiñ ma c'hanaouenn
Eus ma sku'ell neu-int tennet ma
soubenn
Ha tennet ar bara maes ma genoù
O lak ma douar d'ober lennoù.

Ne zisklerian ket va hano
Rag 'maon ket klask an enorio(ù)
Me a gan ewid ma Breizh-Isel
Hag a garan beteg merwel.

heni all eveltañ — dont gant e dammig
profadenn war sikour da b/POBL
VREIZH. Ya, poaniañ 'ra skipailh POBL
VREIZH, gwellikañ ma c'hell, da roiñ
d'al lennerion keleier e brezhoneg eus
stourm politikel an UDB e Breizh.

Ewid pezh a sell douzh ur c'handidat a-
berzh an UDB, ez eus unan, hag unan
mad : **Herri Gourmelen** an heni eo. Bez ez
eo **Herri Gourmelen** esel eus Burew Politi-
kel an UDB, hag ez eo e garg ober wardro
« aferioù diavaes » ar strollad. Pell zo dija
ema war ar renk. Med ur wall gudenn zo :
penaos kaoud 500 sinatur ? Ar re-mañ a
rank bezañ ingalet etre 30 departamant
d'an nebeutañ, heb ma vefe en tu all da 60
sinatur e departamant ebred. Ma ne vefe
nemed eus 5 departamant Breizh, moarvad
e teufe kandidat an UDB a-benn da
gavout aes awalc'h e 500 sinatur. Mes e
Pontarlier pe e Mézières, n'eo ket gwall
anavezet an UDB... Eveljust e c'heller en
em harpañ war Oksitanis, Euskaris ha
Korsis eus an tu kleiz. Med ul lesenn
divalaw, diwir ha difesson eo lesenn ar 500
sinatur, evel m'eo bet fardet gant paotred
ha merc'hed ar Parlamant (en o zoues re
an tu kleiz gall, o tiskouez splann e-gis-se
ne c'hellont ket, pe ne fell ket dezo dont
er-maes eus framm sparlet ar Frañs « un-
van ha disrannadus »).

Gwelet e vo eta ar pezh en em gavo.
Delc'her penn zo d'ober, sur, ne vern
penaos.

POBL VREIZH

Demad deoc'h.

Kountant bras on bet e weled an niv.
126 eus POBL VREIZH e kemenn d'al
lennerion c'hoant dehe preniñ dastuma-
dennoù klok, keinet ha fichet...

Ur blijadur vras a vez din e lenn POBL
VREIZH e brezhoneg penn-da-benn ; ur
gelaouenn dispar eo ewid an oll, ha pan-
deogwir ema skrivet ar gerioù en etreran-
nyezhel enni, e kavan, ged kalz a blijadur
ëljust, roud ag ar gwenedeg a-barzh.

Ged ma gwellañ gourc'hemennnoù.

E. Tymen, An Erge Vihan

Sed eh achuomp gant lizher hor
c'homananter eus an Erge Vihan. Pell zo
dija eo bet skrivet e lizher gantañ : d'an 29
a vis Here. Ra vimp digarezet gantañ, ma
teuomp ken diwezhad da embann war
b/POBL VREIZH hag e lizher hag a
respont a raomp dezañ.

Ur wech c'hoazh neuse e kassomp
d'hon lennerion hor gwellañ hetoù ewid ar
bloaz newez. D'an oll eta : BLOAWEZH
MAD, BLÉAD MAD !

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

UDB

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran moneat e-barzh Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19

Sin : Da gass en-dro

(troc'het pe adskrivet) da

UDB B.P. 304 - 29273 BREST-CEDEX

POBL VREIZH

Dalc'homp penn !

PENNAD-STUR

Ema ar c'his. araog ar botadegoù, d'ober profadennoù ha da brometiñ d'ar voterion hag an neñv hag an douar, hag al loar ouzhpenn. Ar wech-mañ c'hoazh e vo gwraet diouz ar c'his-se. Pere 'vo an dud eürus hag a ressewo donesonou ar priñs ? Penaos e vez choaset an dud eürus-se ? Ar re a voto evel m'eo dleet, eveljust. Rag ar pezh ema ar priñs o klask araog peb tra, eo mont e-barzh endro. Setu e fell dezañ bezañ gwelet o roiñ an alusen. Ne vo ket klasket roiñ labour d'ar re n'o deus ket, ne vo klasket nemed un dra : prenañ o mouezh diganto. Gwazh-a-se ma vez bresset an demokratelezh ur wech ouzhpenn. N'eo ket gwall nec'het ganti an heni a zo e penn an traou, abaoe seizh vloaz m'ema asezet war an tron.

Eus an diavaes e seblant politike-rezh Giscard unan kasset war-raog mell-divell, ha bezañ unan heb penn na lost. Koulskoude, pa seller pizh, e weler ez eus un neudenn ase : ar pezh ema Giscard oc'h ober seizh vloaz so eo seweniñ dre amañ politikerezh al labour evel m'eo bet ijinnet, tresset ha kempennet er Stadoù Unanet. Eno ez eus ur gelennadurezh newez diwar-benn al labour, unan hag a gresk c'hoazh gounid ar firmoù etrevroadel. Diwar ar gelennadurezh-se, e tle niver an dud dilabour kreskiñ : ar pezh a glasker ober, n'eo ket digreskiñ an dilabour, med roiñ dezañ un tress hegarad, lakaad anezhañ da vezañ unan eus perzhioù red — ha di-zañjer — ar bed a-vremañ.

Un efed all zo c'hoazh o tont diwar ar gelennadurezh-se : lakaet 'vez an arigrap, gwashoc'h eged biskoazh, war vadoù an Trede Bed, ha n'eo ket hebbén war ar madoù naturel anezhañ, med iwe war an dud, dre ma 'z eus anezo labourerion, hag eo red prenañ ha gwerzhañ an nerzh-labour a zo enno. Hag e vez gwraet ; kasset-digasset e vez labourerion an Trede Bed herwez ezommoù ar c'hompagnunezhioù etrevroadel : arabad koulskoude lakaad an dud-se da werwel gant an naon pe an dinerzhidigezh, setu e vezont maget ha fresket gant « donesonou », roet, sañset, ewid lakaad o broioù da vont war-raog...

Ema labourerion an Trede Bed o kemer plass ar Vretoned, pe heni labourerion broioù paour ar Vro-C'hwec'h-kogn gwechall. Bez ez c'heller ober gant an divroidi-se ar pezh a zo bet gwraet kent gant paourkaezh tud ar Frañs-diabarzh : o lakaad da labourad kalz, o faeañ nebeud, an nebeutañ 'r gwellañ, gant an nebeutañ 'r gwellañ iwe a « gargoù sossial ». Ha pa gomzer eus divroidi, n'eo ket gwir tre, dre ma teu a-benn

ar c'hompagnunezhioù d'ober o reus beteg e-kreisig-kreis broioù an Trede Bed. Hag ar c'hompagnunezhioù ne vezont ket dalc'hmad ha diouz red kompagnunezhioù bras : ema Daniel Hetcher o kuitaad Gwened ewid mont d'ar Marok ; memes mod ez eus meur a varc'hadour koad eus Breizh o vont gant e stal d'an Afrik, ha beteg Asi ar Gevred ; heb kontañ an dilojadeg vras bet hag o'n em gavoud gant friturioù Breizh.

Dezi da c'helloud c'hoazh c'hoari ur roll e-diabarzh an ekonomiezh kapitalour kempennet gant ar Stadoù Unanet, ha forzh pegen dister e vo ar roll-se — hag ez eo —, ez eo red d'ar Frañs — aet da Stad etre, krenn, o vont war vihanad bemdez —, kempenn hi iwe un dachenn ma vo warni un nebeud tud hebbén, med leun a zeltu, a startijenn, a youl-krouiñ, hag an dornad tud-se eo ar re a bermeto d'ar Frañs bezañ un dra bennag c'hoazh war an dachenn etrevroadel. Ewid ar peurrest, he devez ar Frañs he gwalc'h gant he roll bewañ-bewaig, ur roll dister, ur roll war ar riblenn. Hag ez eo gwir kement-mañ ken ewid tachennoù industriel a-bezh, ken ewid « rannvroioù » a-bezh. En degouez-se, pe e vezer war an dachenn « vad », o vont war raog, ha neuse e vo fonnu donesonou ar Stad, pe e vezer war an tachennoù leset a-gostez, ha neuse e vo red « bewañ » diwar alusennoù, trawalc'h a alusennoù evelkent ewid ma chomo ar paourkaezh heb huchal re greñv.

Savet ez eus bet eta diw dachenn : unan enorus ha braw he stal, eben o vont d'ar rewin. Ha ma 'z eus un dachenn o vont d'ar rewin, ez eo al labour-douar, hag a zo ur skwer vad eus an dachenn dileset. Rag, ar pezh a zo bet en em gavet gant al labour-douar ur c'hrogad zo dija, e weler o'n em gavoud iwe gant an industrielezh, ha gant ar « rannvroioù ».

Ma sav un den a-du gant an tressadur-se, ha ma soñj gantañ ez eo ase mennad ha pal Giscard ha Barre, ez eo arabad bezañ touellet beteg en em lakaad da soñjal e c'heller adkempenn, adstummañ, adreizhañ eus an diabarzh ur red sort-se, ewid, sañset, krommañ anezhañ hag henn lakaad da vezañ reizh ha peurgempenn. Bez ez eus e-diabarzh an tressadur-se perzhioù ken rik, ken reud ha ken dibleg ma tleer pe henn degemer en e bezh pe klask henn distruj didruez.

E Breizh, e tleomp enebñ krenn ha delc'her penn. Ma 'z eus bet kavet d'hor bro Vreizh perzhioù kontrol, perzhioù dister, perzhioù fall, ez eo red deomp ober gante binwioù, armoù ewid herzel douzh ar pal diaouleg bet ijinnet gant Giscard, o

lakaad hor bro da vont d'ur vro didud pe dost hag hualet gwashoc'h eged biskoazh.

Delc'her penn e Plogoñv, pe e plijo pe ne ray ket d'ar re a zo o klask ober hor soñj-ni en hon plass, se zo lâred nann ! d'an adkempenn : n'hon eus ket da glask choas etre ar baron Empain ha Westinghouse. Delc'her penn e Plogoñv, plijoud a ray pe ne ray ket d'an aotrounez, bihan o ment akustumet da draissañ, se zo embann e fell deomp gweled Breizh kemer hi he hunan ar galloud-divisoud war dachenn an diorren anezi, ha n'eo ket henn gweled ober treusvarc'hadoù evel war un dachenn foar pa vez aet an heol da guzhad.

Delc'her penn d'an arme, delc'her penn pa weler emaer o klask ober un eil basenn ewid kuzhad ar splujeresed atomik e Kraoñ, ha se en desped da suporterion an « nerzh-kannañ », kement-se zo ober ewid hor bro un dibab na vo ket heni ar marw hag heni an dachenn viret ewid an arme.

Delc'her penn war dachenn ar frankisoù, delc'her da enebñ douzh lesenn Peyrefitte, petra eo, ma n'eo ket sevel a-du gant al labourerion a-eneb d'ar freuserion grevoù ? Lâred nann ! da arigrap ar galloud war ar c'helaouiñ, se zo delc'her penn adarre.

Delc'her penn pa weler emaer o vougañ ar brezhoneg tamm-ha-tamm, araog henn lazhañ mik, delc'her penn pa weler emaer o klask diverkañ perzhioù dibar pobl Vreizh, ze zo lâred nann ! da gement a gass ahanomp da vezañ ur bagad deñved mud, doñvaet ha dinerzhet. Ur Vreizh gwraet he soñj ganti chom Breizh, setu ase un harz da bolitikerezh newez mistri bras ar bed war dachenn al labour ; amañ e kerrzhomp dorn-ha-dorn gant emsaverion ha pobloù an Trede Bed a venn herzel int-i iwe douzh ar gwaskerezh hag ar sunañ war labourerion an Trede Bed endeeun. Nag ar pobloù-se, nag hor pobl Vreizh, nikun ne c'hell skarzhañ diouti perzhioù sakr he broadelezh : bez ez eo ar perzhioù-se un arm dispar ewid mont d'an emgann.

Lod a c'hellje rebech deomp ez omp gwan mat pa gomzomp eus enebñ hebmuiken. Sevel zo un dra, ha pa c'heller sevel, e tleer sevel. Hogen awechoù, ne c'heller ket sevel hag e tleer neuse enebñ douzh an distruj. N'eo bet ket roet deomp da choas etre sevel hag enebñ. Enebomp eta. Dalc'homp penn da Giscard ha d'e re !

UDB